

Бондар М.Р.,
студентка групи ПУАМ-9, ФНБПМВ
Науковий керівник - **Мороз Ю. Ю. д.е.н., професор**
Державний університет «Житомирська політехніка»

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ ЗАГРОЗ

Набуття Україною державної незалежності підкреслило важливість міжнародних аспектів у її розвитку. Зовнішня політика країни ґрунтується на принципах міжнародного права, таких як повага до суверенітету, рівноправність, невтручання внутрішніх справ, визнання територіальної цілісності та непорушності кордонів, сприяння широкому співробітництву, відмова від загрози силою та її застосування, а також захист прав людини та інші. У той же час, внутрішня політика України ґрунтується на демократичних принципах, закріплених у Конституції, забезпеченні правової державності, соціальній справедливості, захисті прав та свобод громадян, і розвитку регіональної самовлади.

Сьогодні політика розглядається як мистецтво керування державою, що враховує інтереси різних соціальних груп, класів, національностей та завжди залежить від економічного стану суспільства. Ватро зазначити, що у сучасний період, дослідження державної політики відіграє ключову роль у розумінні та управлінні суспільним розвитком. Основні проблеми, що на сьогодні виокремлюються, включають формування змісту політики, аналіз впливу політичних та соціально-економічних факторів на її напрямки та можливості, оцінку впливу різних інституційних структур і політичних процесів на реалізацію стратегій, а також впровадження й оцінку наслідків державної політики для суспільства [1, с.170].

Враховуючи багатогранність проблем, які вирішує державна політика, слід визначити її основні функції: 1) забезпечення комфортного життя та вирішення суспільних проблем; 2) групування та висловлення інтересів різних соціальних груп; 3) формулювання стратегій розвитку та управлінських рішень; 4) поширення знань про державу, політику та права; 5) прийняття рішень, що

стосуються всіх громадян; 6) мобілізація ресурсів для реалізації політичних програм; 7) забезпечення ефективного спілкування між учасниками політичного процесу; 8) розвиток соціальних інститутів та засобів впливу; 9) контроль за діяльністю та взаєминами різних соціальних груп; 10) регулювання соціальних конфліктів; 11) збереження цілісності держави та її ідентичності; 12) формування моральних та культурних цінностей; 13) соціалізація особистості через її взаємодію з суспільством; 14) забезпечення спадкоємності та інноваційності у суспільному розвитку [1, с.171].

Державна політика національної безпеки України формується і реалізується за умов, коли у сучасному світі нівелюється різниця між внутрішніми та зовнішніми аспектами безпеки, зростає вага несилових (політичних, економічних, соціальних, енергетичних, екологічних, інформаційних тощо) складових її забезпечення та формуються в умовах зовнішньої агресії Росії та сучасної «гібридної війни». До основних зовнішніх та внутрішніх загроз належать: агресивні дії Росії, що чиняться для виснаження української економіки і підризу суспільно-політичної стабільності задля знищення Української держави і захоплення її території, неефективність системи гарантування національної безпеки і оборони України, корупція та неефективна система державного управління, економічна криза, виснаження фінансових ресурсів держави, зниження рівня життя населення, загрози енергетичній безпеці, загрози інформаційній безпеці, загрози кібербезпеці і безпеці інформаційних ресурсів, загрози безпеці критичної інфраструктури, загрози екологічній безпеці [2, с.121].

Для подобалання зазначеного вище спектру загроз владою України була розроблена Стратегія національної безпеки України Основною метою Стратегії є: мінімізація загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаного кордону України, гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави; утвердження прав і свобод людини і громадянина, забезпечення нової якості економічного, соціального і гуманітарного розвитку, забезпечення інтеграції України до

Європейського Союзу та формування умов для вступу в НАТО. Досягнення визначеної мети потребує зміцнення Української держави шляхом забезпечення поступального соціально-політичного й соціально-економічного розвитку України; якісно нової державної політики, спрямованої на ефективний захист національних інтересів в економічній, соціальній, гуманітарній та інших сферах, комплексне реформування системи гарантування національної безпеки та створення ефективного сектору безпеки й оборони України; нового зовнішньополітичного позиціонування України у світі в умовах нестабільності глобальної системи безпеки, що передбачає створення ефективного сектору безпеки і оборони і уможливорює стабільний суспільно-політичний та соціально-економічний розвиток України [2, с.120].

Формування державної політики України в умовах зовнішніх та внутрішніх загроз ставить перед собою наступні завдання: 1) удосконалення системи державного управління, що потребує об'єднання зусиль органів державної влади у формуванні та реалізації внутрішньої та зовнішньої політики держави, стратегічного планування, створення дієвих механізмів постійного моніторингу за тенденціями стану та розвитку внутрішнього та міжнародного безпекового середовища з метою своєчасного корегування пріоритетів безпекової політики; 2) забезпечення безпечних умов та високих соціальних стандартів рівня життя громадян і, у зв'язку з цим, покращення демографічної ситуації в державі; 3) формування сприятливого середовища для сталого економічного розвитку та формування конкурентноспроможної економіки що, у свою чергу, є запорукою у вирішенні нагальних суспільно-економічних, екологічних та усіх інших питань. Одним із найактуальніших із цих питань є питання забезпечення енергетичної безпеки України; реформування правоохоронної, судової та безпекової систем, правової бази їх функціонування в інтересах ефективної протидії існуючим та ймовірним викликам і загрозам; формування навколо України міжнародного безпекового середовища через активну участь України у підтриманні міжнародного миру та безпеки, розвиток взаємовигідних двох- та багатосторонніх відносин, стратегічного партнерства на основі прагматизму та

відкритості що, у свою чергу, не виключає можливості європейської та євроатлантичної інтеграції України [3, с.72].

Отже, на підставі викладеного вище, можна зробити висновок, що у досить складній динамічній геополітичній та економічній ситуації Україна, виходячи із власних національних інтересів, потребує ефективного державного управління щодо забезпечення національної безпеки, значних зусиль і постійної уваги з боку керівників усіх рівнів, державних службовців, науковців, кожного громадянина [3, с.75].

У ході дослідження встановлено, що державна політика виконує широкий спектр функцій – від формування стратегій розвитку та прийняття загальнообов’язкових рішень до забезпечення соціальної стабільності, регулювання конфліктів, збереження державної цілісності та формування ціннісних орієнтирів суспільства. Її ефективність безпосередньо залежить від якості державного управління, рівня інституційної спроможності та здатності своєчасно реагувати на внутрішні й зовнішні виклики.

Особливе місце у системі державної політики України займає політика національної безпеки, яка формується в умовах зростання ролі несилкових загроз та триваючої зовнішньої агресії. Сучасні виклики – політичні, економічні, енергетичні, інформаційні, кібернетичні та екологічні – вимагають комплексного та інтегрованого підходу до їх подолання, а також нівелюють традиційний поділ безпеки на внутрішню і зовнішню.

Аналіз Стратегії національної безпеки України засвідчує, що її ключовою метою є захист суверенітету й територіальної цілісності держави, утвердження прав і свобод людини, забезпечення сталого розвитку та інтеграції України до європейського й євроатлантичного безпекового простору. Досягнення цих цілей можливе лише за умови системного реформування сектору безпеки і оборони, удосконалення державного управління, зміцнення економічної та енергетичної безпеки, а також активної та послідовної зовнішньої політики.

Таким чином, у сучасних складних геополітичних та соціально-економічних умовах забезпечення національної безпеки України є спільним завданням держави і суспільства та потребує консолідації зусиль органів влади, наукової

спільноти й громадян. Ефективна державна політика виступає ключовим інструментом збереження державності, гарантування безпеки та створення передумов для сталого розвитку України.

Список використаних джерел

1. Івасюк І. Г. Загальна характеристика державної політики в сфері національної безпеки України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції* 2024. № 1. С.170-171. URL: http://apnl.dnu.in.ua/1_2024/33.pdf
2. Медвідь Ф., Чорна М. Безпекова політика України в умовах зовнішньої агресії: нормативно-правове забезпечення. *Наукові записки. ІПіЕНД ім. І.Ф. Курбаса НАН України*. 2018. Випуск 5-6 (79-80). С. 120-121. URL: <https://surl.li/bnsbzig>
3. Лагодіна В. Національна безпека як зміст і мета державної політики України. «Правова інформатика». 2007. № 2(14). С. 72-75. URL: <https://ippi.org.ua/sites/default/files/07lvdpu.pdf>